

Nicolae Mogoreanu – un senior al energiei

Asociația Comitetul Național Român al Consiliului Mondial al Energiei (CNR-CME) a marcat în anul curent 9 decenii de existență. Cu această ocazie, CNR-CME s-a întrunit într-o Adunare Generală, în cadrul căreia 8 personalități, care prin experiența și cunoștințele dovedite și-au câștigat un prestigiu bine meritat și recunoaștere de specialiști energeticieni, s-au învrednicit de titlul de Membru Onorific al Asociației CNR-CME. Printre ele se numără și dl Nicolae MOGOREANU, conf. univ., dr. în științe tehnice la Catedra electroenergetică, șef Departament Resurse umane, secretariat și relații cu publicul, UTM. Cu acest prilej, buletinul informativ al CNR-CME – „MESAGER ENERGETIC” (nr.159, 2015) – a publicat un amplu interviu, pe care îl reluăm cu unele prescurtări.

O viață ca un roman, o familie căreia istoria i-a trasat destinul, o carieră profesională impresionantă. Așa s-ar putea descrie într-o singură frază povestea vieții domniei sale. Am dorit să aflăm mai multe despre distinsul profesor al UTM, care reprezintă un reper de moralitate, verticalitate, tenacitate, știință, cultură, modestie.

Licențiat al Facultății de Energetică, UTM, promoția 1969, și-a dedicat întreaga carieră profesională învățământului superior. Este doctor în științe tehnice din 1976, doctoratul fiind obținut la Moscova cu teza „Intensificarea proceselor de prelucrare a aliajelor Ni-Cr prin metode electrofizice”. Rămânând în învățământ, a fost asistent universitar, șef de lucrări, conferențiar, profesor, șef al Departamentului Cercetare al UTM, decan al Facultății de Energetică. Este un dascăl pasionat, își iubește meseria și are calde legături de suflet cu studenții săi. Este în paralel președintele Asociației Consumatorilor de Energie din Moldova, membru în Consiliul Consultativ al Ministerului Economiei, membru în Grupul de lucru al Comisiei de Stat pentru Supravegherea Activității de Întreprinzător și în Consiliul Confederației Naționale a Patronatelor din RM. Cu specializări în Rusia, Cehoslovacia, Germania, Franța, Canada, SUA, România privind utilizarea energiei electrice, echipamente electrice, sisteme și echipamente electroenergetice, iluminatul electric, este bine ancorat în realitatea tehnică a RM, participă activ la evenimente științifice și tehnice din țară și din străinătate. Este autorul a peste 95 de lucrări și articole prezentate și publicate în țară și în străinătate, a 3 brevete de invenție și a 11 cărți tehnice în domeniile: metode electrice de tratare a materialelor, principii ale managementului energetic, procese industriale și tehnologice, elaborarea mecanismelor de stimulare pentru utilizarea eficientă a resurselor energetice etc.

În noiembrie 2014 i-a fost conferit ordinul „Gloria Muncii”, în semn de înaltă apreciere a meritelor sale deosebite față de stat, pentru munca îndelungată și prodigioasă în domeniul său de activitate și pentru înalta măiestrie profesională.

– **Dle profesor, am citit recent un interviu al dvs. intitulat „De neamul Mogorenilor – sau un nepot se mândrește cu bunelul său”, publicat la Chișinău. M-au impresionat cele povestite de dvs. despre atrocitățile acelor vremuri, suferințele, nedreptățile prin care a trebuit să treceți, dar și tenacitatea cu care ați muncit și ați luptat ca să vă impuneți în lumea științifică. Ce ne puteți spune despre anii aceia?**

– Aveam doar 3 ani când l-au închis pe tata. Din perioada aceea îmi amintesc mai clar doar de două vizite făcute la pușcăria din Soroca, unde era închis tata, de un clopoțel pe care el mi l-a dăruit într-una din vizite și de niște plăcinte gustoase, deplute cu buruieni, în timpul foametei din 1947. Mama

oficială, pădurea din sat și acum e numită „pădurea lui Mitea Mogoreanu”, deși a fost naționalizată demult.

– **Pare incredibil că ați rezistat, copil fiind, aceluși drum de calvar. Când v-ați reintălnit cu tatăl dvs.?**

– Eu cu bunica ne-am întors în 1958, iar părinții și fratele mai mic, în 1959. În 1960, fratele mai mare, elev la Colegiul Feroviar din Habarovsk, s-a transferat la Colegiul Feroviar din Kiev. Tata a venit la noi în 1951. Deși avea numai un picior, s-a angajat la mină ca supraveghetor al sistemului de ventilare. Și mama a lucrat la mină, ca su-

care aveau vechime de muncă. Am susținut 5 examene, acumulând 23 puncte din 25. Am fost admis. În perioada aceea nu aveai prea multe specialități de ales. Electricitatea mi-a plăcut din școală – elev fiind, am asamblat un redresor electromecanic, care a funcționat.

La angajarea în serviciu, n-am scris nimic în autobiografie despre tata și deportarea noastră. Însă în 1970-1971, în cadrul institutului au avut loc mai multe evenimente cu caracter ideologic, concedieri în masă. După o adunare de partid, am realizat că acea campanie de concedieri nu se terminase. M-am dus la decanul facultății (de origine armeană) ca să-i cer un sfat. El a vorbit cu șeful de personal, a reușit să-l convingă să rămân în institut. M-au obligat însă să scriu o anexă la biografie, în care să precizez că eu și părinții mei fusese-răm deportați.

Fratele meu mai mare, Iacob, făcuse și el energetica. Eram studenți buni, ceea ce a fost determinant pentru soarta noastră. Teza de doctor

am susținut-o fiind relativ tânăr. S-a deschis apoi perspectiva de a pleca peste hotare, la stagii de perfecționare sau în delegații de serviciu în țările socialiste, cu excepția României. În 1978 am fost inclus în lista candidaților pentru un stagiu de 10 luni peste hotare, însă am fost respins de „partcom”. Eram deja șef al Departamentului Cercetări științifice, aveam multe comenzi din afara Moldovei și teme de cercetare cu regim special, credeam că am și eu dreptul să plec la specializări în străinătate. În 1983 am fost propus să merg într-o delegație în Polonia, dar dosarul mi-a fost iarăși respins. În 1984 a apărut posibilitatea să plec în Cehoslovacia. Povestea s-a repetat. L-am întrebat direct pe reprezentantul serviciului special: „De ce stăruieți să faceți din mine un dușman al țării?” S-a arătat mirat de întrebare: „Cu o asemenea biografie, îndrăzniți să vreți să plecați în străinătate?” Eram doctor în științe de 8

ani, publicasem deja 2 cărți, aveam și brevete de invenție. Am lucrat permanent la Facultate. Asta era viața mea! Ce obiecții mai aveau?

– **Cum ați reușit să vă impuneți cu atâta prestanță în cadrul UTM, pe care nu ați trădat-o nicio clipă?**

– Când eram student, nu mă gândeam că voi fi cadru didactic. Iar fiind cadru didactic, nu mă așteptam că la 37 de ani să mi se propună să fiu șef la Departamentul Cercetare al Institutului Politehnic, prin care anual se realizau cercetări în volum de 4,5-5,0 mil. de ruble. Apoi, nici prin gând să-mi treacă că mi se va propune să particip la concursul pentru postul de decan al Facultății de Energetică, pe care l-am și câștigat (1989). De peste 50 de ani trăiesc sub același acoperiș, este și facultatea mea.

– **În septembrie 2012 ați fost co-semnatar, alături de alți profesori ai UTM, al unui Apel adresat părinților, fraților și surorilor de la țară, îndemnându-i să nu dea crezare ideilor prezentate în presă de guvernarea comunistă și să nu fure viitorul copiilor și nepoților lor, votând comunistii. V-ați adresat și elitei intelectualității din RM, rugând să ia atitudine întru binele generațiilor care vin. Cum a fost primit de societate acel Apel?**

– Unele așteptări au fost atinse, însă departe de ceea ce se aștepta (vorbește cu amărăciune). Cu regret, societatea civilă, ONG-urile funcționale practic lipsesc în RM, cele existente sunt dezbinat, iar presa scrisă și electronică e angajată politic.

– **Ca președinte al Asociației Consumatorilor de Energie din RM, ați realizat studiul „Sectorul energetic: corupție sau proastă guvernare?”, în cadrul Transparency International-Moldova, pentru analizarea fenomenelor generatoare de corupție în sectorul energetic. Ce ecou a avut acesta în sectorul energetic și în societate?**

– Ideea acestui studiu a apărut în epoca comunistilor, însă publicarea sa putea avea consecințe nefaste atunci, deoarece Voronin și apropiații lui erau atinși direct. Odată cu schimbarea

conducerii politice a apărut și posibilitatea realizării și publicării acestuia. Studiul a fost primit foarte bine, însă a fost de folos mai mult celor care au comis fapte de corupție. Astăzi, corupția în sistemul energetic s-a plasat ierarhic mai sus și se bucură de o acoperire politică puternică.

– **Energetica pare a fi o pasiune în familia dvs. Fiul dvs. a urmat și el Facultatea de Energetică, iar acum se află în Canada. Puteți spune că, într-un fel, el v-a răzbunat copilăria și tinerețea dvs. chinuită?**

– Și fratele meu mai mare, Iacob, a fost energetician, o persoană bine văzută în Moldova. În perioada independenței a fost mulți ani viceministru al Economiei și a avut frumoase realizări: de exemplu, portul de la Giurgiulești a fost pornit și, practic, finalizat de el. Mă bucur că feciorul meu, Ghenadie, și familia lui au o viață bine aranjată în Toronto. Este însă trist că ceea ce a realizat el în altă țară, nu poate fi implementat și acasă. Nepotul meu, Alex Tudor, de 18 ani, se află în pragul alegerii viitoare profesii. Acum doi ani, fiind în ospeție la Chișinău, a lucrat mult cu o carte de electrotehnică foarte bună, l-am dus și la facultate, i-am demonstrat diferite efecte. Sper că va deveni energetician și el.

– **Cum apreciați relațiile bilaterale dintre specialiștii din România și RM?**

– Acum 25 de ani am avut primele noastre contacte cu Universitatea „Politehnica” București. Cu eforturile prof. Nicolae Golovanov, acestea s-au extins treptat. Suntem foarte recunoscători și dlui Gh. Bălan pentru organizarea FOREN-ului. Întrunirile științifice din România ne oferă posibilitatea de a simți pulsul energiei moderne. Profit de această ocazie să aduc sincere mulțumiri energeticienilor din România pentru susținerea ce ne-o acordă pe parcursul mai multor ani!

– **Sunteți în permanentă activitate, perfect ancorat la realitatea tehnică și socială a RM. Ce le recomandați generațiilor tinere de astăzi?**

Încerc să-i conving că toate cunoștințele acumulate astăzi reprezintă investiții de lungă durată, care, cu siguranță, le vor fi necesare în viitor. Energetica se modernizează permanent și capătă noi direcții de dezvoltare. Există suficient teren pentru a se manifesta.

– **Dle profesor, ați dezvăluit în acest dialog o personalitate complexă. Sunteți un model de luptător, ați putut depăși obstacolele unui regim comunist inuman și nedrept și ați urcat sus, în ciuda unor condiții vitrege. Ați demonstrat ce înseamnă generozitatea, munca și cât de mult contează comunicarea și înțelegerea între oameni. Vă mulțumesc pentru modul în care v-ați deschis sufletul în fața noastră.**

prof. Elena RATCU,
consilier CNR-CME,
București

avea 25 de ani, bunica – 56 și 4 copii: unul de 3 ani, doi de 5 și unul de 7 ani. Bunicul murise în 1940, iar tata era la închisoare. Am fost urcați în camioane militare și duși sub escortă pe un drum al pătimirilor ce a durat 56 de zile, într-un vagon pentru vite, fără aer, apă și mâncare suficientă, pe o caniculă cumplită. În vagonul acela erau vreo 12 familii. Drumul s-a terminat pe 27 august... Am fost deportați în Extremul Orient, înspre Kamceatka, la nord de Habarovsk, stabilindu-ne în satul Cekdoman.

– **Din ce „vină” vă deportaseră?**

– Ne-au deportat pentru că bunelul meu, Mitea, om harnic și gospodar, răzeș la origine, avea în posesie vreo 40 ha de pământ unde era și o pădure și vreo 50 ha arendate. Mai avea câteva sute de oi și porci, câteva perechi de cai și vite cunute. Era un om înstărit, pe munca lui cinstită, dar pentru asta eram considerați culaci. În actele

praveghetor la pompele de evacuare a apei. Era o muncă brută pentru o femeie, în condiții groaznice, dar acolo nici nu găseai altceva de lucru. În satul în care am locuit era o școală foarte bună, datorită colectivului său de pedagogi, cu toții buni profesioniști, având și ei soarta de deportați sau eliberați din închisoare.

– **Pe vremea aceea, cadrele universitare care fuseseră deportate întâmpinau probleme în cariera profesională. Dvs. cum ați reușit să depășiți aceste probleme?**

– Bunica provenea dintr-o familie cu cărți în casă și, când ne-am întors în Moldova, m-a înscris la o școală dintr-o comună românească. Mă descurcam bine, profesorii de chimie și fizică îi trimiteau la mine pe elevii din clasele mai mari să-i ajut la rezolvarea problemelor. Am intrat la studii universitare în 1961. Competiția era mare: 6-7 concurenți pe un loc, 80% de locuri fiind destinate celor